

Тема. Есхіл (бл. 525-бл. 456 рр. до н. е.). «Прометей закутий». Значення творчості Есхіла для розвитку європейської драми і театру. Втілення міфу про Прометея у трагедії «Прометей закутий». Основний конфлікт трагедії Мета.

Хід уроку

I. Організаційний момент

II. Вступне слово вчителя.

Із попередніх уроків нам відомо, що античність – це узагальнена назва історичної епохи, культури та духовних досягнень двох народів – стародавніх греків та римлян. Численні твори античності були знищені війнами, пожежами. Однак ті пам'ятки, що дійшли до нас, свідчать про гуманізм, художню майстерність античних митців. Їхні твори оспівують тираноборців, навчають шанувати розум, прославляють радість життя і незламність у горі. Важко уявити, якою була б сучасна західна цивілізація, якби її витoki не сягали величного світу античності. На попередньому уроці ми познайомилися з давньогрецьким театром.

III. Актуалізація опорних знань учнів.

- Друзі, чи всі ви відвідували вистави в театрі? Назвіть виставу яку ви дивились останній раз.

- Хто постійно з батьками відвідує наш театр?

- А чи задумувалися ви над питанням, коли виник театр і кого із письменників вважають основоположниками основних театральних жанрів: комедії, трагедії, драми?

1. Перевірка д/з. Вікторина

1. Приміщення для показу драматичних творів
2. Покровитель лікування, віщування, музики, головний бог на Парнасі
3. Музичний інструмент, під акомпанемент якого виконувалися вірші
4. Назвіть відомі драматичні жанри
5. Дайте визначення жанру комедія
6. Дайте визначення жанру трагедія
7. На честь якого бога влаштовували народні святкування давні греки?
8. А хто пам'ятає, скільки було муз у давньогрецькій міфології
9. Як називали муз комедії та трагедії

2. Бесіда

- Від яких обрядових дійств походять трагедія і комедія?

- Назвіть основні частини будівлі давньогрецького театру. Які із цих термінів увійшли в українську мову? Що вони означали за часів античності? А що означають нині?

- Порівняйте сучасний і давньогрецький театр. Що їх споріднює і що відрізняє?

IV. Мотивація навчальної діяльності.

Слово від вчителя.

Стародавня Греція — це батьківщина європейського театру. Давньогрецький театр зароджується, набуває розквіту й занепадає в досить короткий проміжок часу, упродовж життя трьох поколінь і трьох великих трагіків античності — Есхіла, Софокла, Еврипіда. Це був яскравий період в історії грецьких міст-полісів, жителі яких не лише відчували себе повноправними громадянами, а й збагнули свою відповідальність за долю країни. Нова Греція, здобувши власну державність, перемогла старий деспотичний Схід і впевнено опановувала демократичні принципи правління. Драматургія відображала головні проблеми часу. Автор ставав провідником суспільних і моральних ідей, а театр перетворювався на арену боротьби за ці ідеї.

На театральних виставах глядач почував себе причетним до політичного життя. Присутність на спектаклі дорівнювала виконанню громадських обов'язків.

-Сьогодні наш урок буде присвячений Есхілу і предметом нашої розмови стане образ Прометей. Тема уроку *Есхіл «Прометей закутий»*. Значення творчості Есхіла для розвитку європейської драми і театру. Утілення міфу про Прометей у трагедії. Основний конфлікт трагедії. (Запис в зошитах)

Ми продовжимо знайомство з традиціями давньогрецького театру; ознайомимося з творчістю видатного давньогрецького драматурга Есхіла, будемо працювати над текстом уривків із трагедії «Прометей закутий», а також розвиватимемо ваші акторські здібності.

V. Робота над темою уроку.

1.Слово від вчителя.

Театр в Елладі був надзвичайно важливим засобом виховання,тому ним опікувалися правителі Греції, а драматурги надзвичайно шанувалися. «Батьком» давньогрецької трагедії вважається Есхіл, хоча задовго до нього почали ставити такі вистави під час свят на честь бога Діоніса: спочатку один раз, а потім і тричі на рік. Однак творів попередників Есхіла ми не знаємо, до нас дійшли лише імена митців, які греки старанно карбували на мармурових дошках театру. Та й про самого Есхіла міфів і легенд збереглося набагато більше, ніж достеменних фактів.

- Пропоную вашій увазі фотографію скульптури голови Есхіла. Ось таким його знали давні греки (Мармур, I ст. н.е.).

.Повідомлення про Есхіла .

Біографія драматурга маловідома. За свідченням античних вчених він народився близько 525 р. до н. е. в родині аристократа-філософа й отримав відповідне його соціальному стану виховання-воїна та поета.

На його віку відбулося багато бурхливих суспільно-політичних подій. Він брав участь у всіх найважливіших битвах під час греко-перських воєн,

а в битві під Марафоном навіть був поранений. В епітафії, написаній самому собі і після смерті викарбуваній на могильній плиті у далекій Сицилії, він навіть не згадує про свою славу поета, а найбільшою заслугою життя вважає саме участь у цих доленосних для його Батьківщини битвах: Тут, у врожайній землі хлібами багатої Гелли-Мертвий Есхіл із Афін, Евфоріона син. Довговолосі мідійці в боях його силу пізнали, А марафонські гаї – свідки відваги його.

Уперше Есхіл – драматург виступив у 500 р. до н. е., та лише через 16 років йому усміхнулася фортуна – він став переможцем на традиційних змаганнях драматургів під час Діонісійських свят. Загалом 13 (за іншими відомостями – 28) разів він посідає перше місце в щорічних змаганнях на святі Діоніса.

З іменем Есхіла пов'язано багато легенд. Ось одна з них. Одного разу маленького Есхіла залишили стерегти виноградник. Утомлений спекою, хлопчик заснув, уві сні побачив веселе обличчя бога Діоніса, який наказав хлопчикові, коли той виросте, стати драматургом. Есхіл пообіцяв і дотримав свого слова. Учені вважають, що всього він написав близько 80 п'єс, однак до наших днів дійшло лише сім із них та деякі уривки.

Історію сучасного театру неможливо уявити без художніх відкриттів Есхіла. Недарено саме його вважають батьком трагедії. Есхіл вивів на сцену другого актора, розширив діалог, драматизував дійство, а також започаткував у драматургії тетралогію.

3. Словникова робота

Тетралогія – вистава, яка складалася з 3-х трагедій і 1-ї сатирівської драми які поети повинні були подати на розсуд журі на літературному турнірі.

Драма – драматичний жанр, що зображує складний і серйозний конфлікт, напружену боротьбу між героями

Сатирівська драма – драматичний жанр, для якого характерне використання серйозних міфологічних тем, представлених у комічному ключі.

4. Вправа «Лови помилку»

1. Жив Есхіл у Греції за доби створення Афінської держави.
2. Про перемоги в битвах під Марафоном, біля Саламіна йому розповідали родичі.
3. Дуже важливими для поета були його поетичні заслуги.
4. Народився Есхіл в родині рабів.
5. Переїзд на о. Сицилію пов'язаний з перемогою в творчому поєдинку з трагіком Софоклом.
6. Есхіл черпав матеріал для своїх творів з міфів.

5. Слово від вчителя.

Найвідомішою трагедією Есхіла є трагедія «Прометей закутий».

- Пригадайте, що лежить в основі творів античної літератури?

Давніми греками складена велика кількість міфів, що присвячені богам, в існування яких вони вірили, та героям, яких любили. Одним з таких героїв був титан Прометей. До образу Прометея звертався давньогрецький поет Гесіод. В його поемі «Теогонія» Прометей зображений як хитрий та підступний титан, який вкрав вогонь і Зевс за це карає його цілком справедливо. Есхіл запропонував нову інтерпретацію цього образу. Взагалі, давньогрецьких глядачів майже не цікавив сюжет, оскільки вони з дитинства добре знали зміст міфів. Їм було цікаве інше: майстерність драматурга, як саме він пояснить загальновідомі факти, які нові думки висловлять його герої. Мабуть, саме з цих позицій давньогрецькі глядачі так високо оцінили трагедію Есхіла.

Трагедія «Прометей закутий» – одна з семи трагедій Есхіла, які повністю дійшли до нас. Вона належала до тетралогії разом із трагедіями «Прометей вогненосний» і «Звільнений Прометей», які нажаль, не збереглися. Тетраролія – це 3 трагедії та 1 сатирівська драма, які поети повинні були подати на розсуд журі на літературному турнірі. В основу трагедії «Прометей закутий» Есхіл взяв відомий давньогрецький міф про Прометея.

- Пригадайте міф про Прометея.

6.Бесіда

— Що вам відомо про Прометея із уроків зарубіжної літератури в 6 класі?

- Чого навчив Прометей людей?

- Чому Зевс розгнівався на Прометея?

- Хто і за що наказав покарати Прометея?

- Хто мав бути катом Прометея і як він ставився до титана?

- Чому Зевс вирішив визволити П?

- Хто визволив Прометея?

- Символом чого у міфі є вогонь?

- Чи відрізняються між собою міфи про Прометея та трагедія «Прометей закутий»? Відповідь на це питання ми дамо прочитавши твір Есхіла.

Читаючи уривок трагедії «Прометей закутий», порівнюємо образи титана в міфі й у творі Есхіла. Поміркуємо, чим драматург збагатив міфологічний образ.

6. Робота з таблицею «Композиція давньогрецької трагедії»

П'єси мали чітко визначену структуру. Кожна вистава починалася з прологу - зав'язки дії (дія - вчинки героїв, важливі події їхнього життя).

Парод - пісня, яку виконував хор, вступаючи на оркестру в супроводі флейтиста. Далі чергувалися еподії (діалогічні частини, які виконували актори) і стасими (пісні хору). Заклучна частина трагедії називалася гексодом - піснею, виконуючи яку, хор залишав оркестру.

- Згадайте структуру сучасного літературного твору. Що залишили нам античні митці, на вашу думку, у структурі твору ?

7.Виразне читання уривка з трагедії Есхіла «Прометей закутий» (підручник, с.83-96)

<https://www.youtube.com/watch?v=sHmCAJgetQU>

8.Бесіда за прочитаним.

- Де відбуваються події, зображені в трагедії?
- За який гріх був покараний Прометей?
- Хто повинен виконати наказ Зевса?
- Назвіть персонажів задіяних у прочитаних уривках трагедії? Хто з них протистойть, а хто співчуває Прометею?
 - Хто є учасниками розмови, що подається в уривкові?
- Як називаються ці види розмови?
 - Яка їхня роль у трагедії?
 - Яку роль відіграє хор?
- Як хор відноситься до Прометея?
- Якими Прометей сприймає людей?
- Як ви розумієте слова Прометея « ...легко повинен долю зносити присуджену:

То – нездоланна сила Неминучості?»

- Про яку таємницю, що її приховує Прометей, йдеться у творі?

9. Словесне малювання.

- Якими б ви зобразили Силу, Владу та Гефеста?
Складіть словесний портрет цих героїв.

10.Заключне слово вчителя

Театр у житті стародавніх греків посідав особливе місце. Він був державною справою, кращою школою виховання не лише естетичного, а й патріотичного, громадянського, морального, релігійного спрямування.

Для своїх сучасників Есхіл був взірцем справедливості й мужності, палким проповідником патріотизму, вихователем громадянської доблесті.

Прометей показаний Есхілом борцем за свободу і розум людей проти тиранії і насильства Зевса. У всі наступні століття образ Прометея залишався прикладом героя, що бореться проти вищих сил, проти всіх гнобителів вільної людської особистості. Твір Есхіла переконує в тому, що «Краще страждати, ніж прислужувати». Образ Прометея є носієм високих моральних ідеалів, що мають велике виховне значення для наступних поколінь. Саме тому він започатковує галерею «вічних образів» світової літератури, до яких звертаються митці різних часів і народів

На наступному уроці ми продовжимо розмову про Прометея

VI. Підбиття підсумків уроку

1. Бесіда

- Чому Есхіла називають «батьком трагедії»? Яке значення для розвитку театру мали його творчі знахідки?

· Які ідеї утверджував драматург у своїх творах? Чому його приваблював образ Прометея?

• У чому популярність образу Прометея?

2. Домашнє завдання

1. Читати твір с. 79 -85

2. с.85-підготувати відповіді на питання

3. Дати відповіді на питання вікторини (**максимальна оцінка "9"**)

1. Приміщення для показу драматичних творів

2. Покровитель лікування, віщування, музики, головний бог на Парнасі

3. Музичний інструмент, під акомпанемент якого виконувалися вірші

4. Назвіть відомі драматичні жанри

5. Дайте визначення жанру комедія

6. Дайте визначення жанру трагедія

7. На честь якого бога влаштовували народні святкування давні греки?

8. А хто пам'ятає, скільки було муз у давньогрецькій міфології

9. Як називали муз комедії та трагедії

4.Створити ілюстрації до трагедії Есхіла.